

ASPECTE PRIVIND CONTABILITATEA PROVIZIOANELOR PENTRU DEPRECIEREA CREDITELOR ÎN CONFORMITATE CU SIRF

Lect. sup. Galina Gudima, ASEM

An important step towards accounting reform is to move financial institutions from Moldova to IFRS. This article reflects some aspects of the accounting provisions for the depreciation of credits in the banking sector in accordance with IFRS.

Potrivit prevederilor Legii contabilității [1], începând cu 01 ianuarie 2012, instituțiile financiare din Republica Moldova, fiind instituții de interes public, au trecut la Standardele Internaționale de Raportare Financiară (SIRF) [2]. Un pas important spre trecerea contabilității din sectorul bancar la SIRF l-au constituit modificările efectuate în Planul de conturi al evidenței contabile în băncile licențiate din Republica Moldova [3], care, în mare măsură, au influențat și asupra modului de contabilizare a provizioanelor pentru deprecierea creditelor.

În conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale [4], băncile licențiate sunt obligate să formeze și să mențină reducerile pentru pierderi la active și angajamente condiționale supuse riscului de credit la un nivel nu mai mic decât cel prevăzut de regulament. Astfel, cel puțin trimestrial, la ultima dată a perioadei gestionare, băncile clasifică activele și angajamentele condiționale în corespundere cu regulamentul menționat și cu politica și procedurile proprii. Potrivit Regulamentului cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale [4] portofoliul de credite al băncii se clasifică în următoarele categorii:

Credit standard – credit pentru care sunt respectate toate condițiile contractuale, inclusiv cerințele de constituire a garanției; nu a fost prelungit și/sau renegociat; situația financiară a contrapărții și fluxurile mijloacelor bănești viitoare estimate atestă o înaltă capacitate de executare a angajamentelor acesteia și executarea obligațiilor curente și viitoare; banca dispune de informații actualizate privind situația financiară a contrapărții (cel puțin trimestrial) și privind sursele de rambursare a datoriilor, precum și alte documente aferente activității contrapărții; nu există niciun motiv pentru a considera că banca, în prezent sau pe viitor, va fi expusă riscului pierderii.

Credit supravagheat – credit pentru care capacitatea de plată a contrapărții este una bună; gradul de lichiditate al obiectului gajului (constituit) are caracteristici stabile; banca a primit toate informațiile și datele necesare evaluării situației financiare, dar persistă, cel puțin, unul din următorii factori:

- a) Există probleme potențiale legate de situația financiară a contrapărții și de garantarea acestuia.
- b) Există probleme potențiale privind executarea obligațiilor contrapărții din cauza fluxurilor mijloacelor bănești neregulate (cu excepția celor cu caracter sezonier) și dificil de controlat, deși bonitatea lor nu s-a deteriorat.
- c) Creditul este utilizat în alte scopuri decât cele prevăzute în contract.
- d) Recuperarea plăților se face cu întârziere de la 31 până la 90 de zile.
- e) A avut loc cel puțin o modificare a termenelor de achitare a plăților prestabilite conform contractului.
- f) Nu se respectă îndeplinirea business-planului sau a argumentării tehnico-economice (inclusiv cu modificările și completările ulterioare).

Credit substandard – creditul pentru care banca are certitudinea privind deservirea și rambursarea acestuia, dar există riscul pierderilor mai înalt decât cel obișnuit și persistă, cel puțin, unul din următorii factori:

- a) Situația financiară a contrapărții se înrăutățește.

- b) Garanția (dacă aceasta există) este insuficientă sau se înrăutățește.
- c) Banca nu a primit informații actualizate suficiente privind situația financiară a contrapărții (cel puțin trimestrial), sursele de rambursare a datoriilor, precum și alte documente aferente activității contrapărții.
- d) Fluxurile mijloacelor bănești ale contrapărții sunt estimate a fi insuficiente pentru executarea regulată a obligațiilor.
- e) Recuperarea plăților se face cu întârziere de la 91 până la 180 de zile.

Credit dubios (îndoielnic) – creditul pentru care există un risc înalt al pierderilor provocat de, cel puțin, unul din următorii factori:

- a) Există probleme, inclusiv legate de situația financiară și mediul de afaceri al contrapărții, precum și de deteriorarea surselor de rambursare a datoriilor, care pun la îndoială și scad probabilitatea satisfacerii creanțelor actuale/viitoare ale băncii aferente creditului în volum deplin în baza circumstanțelor, condițiilor create.
- b) Probabilitatea pierderilor este extrem de mare, dar există anumiți factori importanți, concreți și bine argumentați, care, în curând, se vor realiza și care pot contribui la satisfacerea totală sau parțială a creanțelor actuale/viitoare ale băncii aferente creditului.
- c) Recuperarea plăților se face cu întârziere de la 181 până la 360 de zile.
- d) A fost intentat proces de insolvență a contrapărții pe parcursul relațiilor contractuale aferente acestui credit.
- e) Creditul face obiectul unui litigiu în instanța de judecată. Clasificarea acestui credit în categoria „compromis” se amână până la o determinare mai precisă a stării creditului dat.

Credit compromis (pierderi) – creditul pentru care la momentul clasificării nu pot fi satisfăcute creanțele actuale/viitoare ale băncii aferente acestuia, nu există argumente în favoarea faptului că creditul poate fi recuperat sau persistă, cel puțin, unul din următorii factori:

- a) Contrapartea se află în proces de lichidare (cu excepția băncilor în proces de lichidare din Republica Moldova și a contrapărților ale căror datorii sunt garantate cu imobil).
- b) Obiectul gajului lipsește.
- c) Recuperarea plăților se face cu întârziere de 361 de zile și mai mult.
- d) Alți factori care constituie motive pentru a considera ferm că recuperarea creditului nu este posibilă.

Provizionul pentru deprecierea creditelor se calculează reieșind din suma creditului, care este inclus într-una din cele cinci categorii menționate anterior și următoarele cote procentuale:

1) Standard	2%
2) Supravegheate	5%
3) Substandard	30%
4) Dubioase (îndoielnice)	60%
5) Compromise (pierderi)	100%

Suma reducerii pierderilor la credite, calculate în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale [4], se ia în evidență la intrare în contul memorandum **7211 „Reduceri calculate în scop prudential pentru pierderi la credite”**.

Este necesar de menționat că băncile efectuează defalcări în contul provizionului pentru deprecierea creditelor în conformitate cu politica de contabilitate proprie, elaborată în baza SIRF. În cazul în care mărimea reducerilor pentru pierderi la credite, calculată conform Regulamentului cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale [4], prevalează valoarea reducerilor pentru pierderi din deprecierea creditelor și provizioanelor

pentru pierderi la credite, formate conform SIRC, capitalul de gradul I se diminuează cu diferența respectivă.

Evidența cheltuielilor calculate pentru acoperirea pierderii din deprecierea creditelor și plăților aferente acestora, altele decât principalul (dobânzi, comisioane etc.), se ține în conturile din grupa **5860 „Cheltuieli pentru deprecierea creditelor și plăților aferente lor”**. În debitul conturilor, se înregistrează cheltuielile calculate pentru acoperirea pierderilor din deprecierea creditelor și plăților aferente acestora. În creditul conturilor, se înregistrează: restituirea mijloacelor rezervate pentru acoperirea pierderilor din deprecierea creditelor și plăților aferente acestora înregistrate în conturile respective de depreciere a creditelor și plăților aferente acestora; trecerea la finele perioadei de gestiune a cheltuielilor la contul profitului nedistribuit (pierderii neacoperite). Soldul conturilor este debitor și reprezintă suma cheltuielilor calculate pentru acoperirea pierderilor din deprecierea (pierderea de valoare) creditelor și plăților aferente acestora, altele decât principalul (dobânzi, comisioane etc.).

Pentru evidența deprecierei creditelor acordate, sunt destinate conturile 1237 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate agriculturii și plăților aferente lor”; 1247 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate industriei alimentare și plăților aferente lor”; 1269 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate în domeniul construcțiilor și plăților aferente lor”; 1297 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor de consum și plăților aferente lor”; 1327 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate industriei energetice și plăților aferente lor”; 1344 „Contra-cont pentru deprecierea overdrafturilor băncilor și plăților aferente lor”; 1359 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate băncilor și plăților aferente lor”; 1367 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate instituțiilor financiare de la bugetul de stat și plăților aferente lor”; 1379 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate Casei Naționale de Asigurări Sociale/Companiei de Asigurări în Medicină”; 1387 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate Guvernului și plăților aferente”; 1399 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate unităților administrativ-teritoriale/instituțiilor subordonate unităților administrativ-teritoriale și plăților aferente lor”; 1417 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate industriei productive și plăților aferente lor”; 1427 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate comerțului și plăților aferente lor”; 1437 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate mediului financiar nebanca și plăților aferente lor”; 1447 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate pentru procurarea/construcția imobilului și plăților aferente lor”; 1457 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate organizațiilor necomerciale și plăților aferente lor”; 1467 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate persoanelor fizice care practică activitate și plăților aferente lor”; 1477 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate în domeniul transport, telecomunicații și dezvoltarea rețelei și plăților aferente lor”; 1499 „Contra-cont pentru deprecierea altor credite acordate clienților și plăților aferente lor”; 1517 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate persoanelor fizice și plăților aferente lor”.

La efectuarea defalcărilor în contul provizionului pentru deprecierea creditelor se debitează contul respectiv din grupa 5860 „Cheltuieli pentru deprecierea altor active” în contrapartidă cu creditul conturilor din șirul: 1237; 1247; 1269; 1297; 1327; 1344; 1344; 1359; 1367; 1379; 1387; 1399; 1417; 1427; 1437; 1447; 1457; 1467; 1477; 1499; 1517.

În situația în care creditul este rambursat, se efectuează diminuarea provizionului pentru deprecierea creditului. Această operațiune se contabilizează prin debitarea conturilor din șirul: 1237; 1247; 1269; 1297; 1327; 1344; 1344; 1359; 1367; 1379; 1387; 1399; 1417; 1427; 1437; 1447; 1457; 1467; 1477; 1499; 1517 în contrapartidă cu creditul conturilor din grupa 5860 „Cheltuieli pentru deprecierea altor active”.

Trecerea la scăderi a creditului compromis pe seama provizionului pentru deprecierea creditului se contabilizează prin debitarea conturilor din șirul: 1237; 1247; 1269; 1297; 1327; 1344; 1344; 1359; 1367; 1379; 1387; 1399; 1417; 1427; 1437; 1447; 1457; 1467; 1477; 1499; 1517 în contrapartidă cu creditul conturilor ce reflectă creditele acordate din grupele 1230-1530. Concomitent, suma acestui credit se înregistrează în contul 7201 „Credite trecute la scăderi”.

Exemplu: să admitem că, la momentul acordării creditului pe termen scurt unei gospodării țărănești în sumă de 100 000 lei, banca a efectuat defalcări în contul provizionului pentru deprecierea creditului în mărime de 2% de la suma creditului acordat (2000 lei). După expirarea termenului de rambursare, creditul în sumă de 100 000 lei a fost clasificat ca un credit compromis și trecut la pierderi din contul provizionului pentru deprecierea creditelor. În contabilitate, se întocmesc următoarele formule contabile:

1. Se înregistrează suma defalcărilor în contul provizionului pentru deprecierea creditelor:

Dt 5861 „Cheltuieli pentru deprecierea creditelor acordate agriculturii și plăților aferente lor” – 2000 lei

Ct 1237 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate agriculturii și plăților aferente lor” – 2000 lei;

2. Se trece la scăderi creditul compromis pe seama provizionului pentru deprecierea creditelor:

Dt 1237 „Contra-cont pentru deprecierea creditelor acordate agriculturii și plăților aferente lor” – 100 000 lei

Ct 1231 „Credite pe termen scurt acordate agriculturii” – 100 000 lei;

3. Se ia în evidență la contul memorandum suma creditului trecut la scăderi pe seama provizionului pentru deprecierea creditelor:

Intrare 7201 „Credite trecute la scăderi” – 100 000 lei.

Acestea au fost câteva din particularitățile privind contabilitatea provizioanelor pentru deprecierea creditelor în sistemul bancar în conformitate cu cerințele SIRF.

Referințe bibliografice:

1. Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. nr. 90-93/399 din 29.06.2007.
2. Standardele Internaționale de Raportare Financiară – IFRS: norme oficiale emise la 01.01.2011. Vol. 1-2, București: Editura CECCAR, 2011.
3. Planul de conturi al evidenței contabile în băncile licențiate din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea BNM nr. 15 din 26.03.1997. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. nr. 33-34 din 22.05.1997 (cu modificările ulterioare).
4. Regulamentul cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale, aprobat prin Hotărârea BNM nr. 231 din 27.10.2011. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. nr. 216-221 din 09.12.2011.